RETTEN TIL AT INDGIVE ANDRAGENDER

Dette faktablad beskriver retten til at indgive andragender i EU, herunder retsgrundlaget herfor, mål, kriterier for støtteberettigelse og procedurer. Det forklarer, hvordan andragender indgives og behandles, Europa-Parlamentets og dets Udvalg for Andragenders rolle i behandlingen af dem og de vigtigste opfølgende foranstaltninger, der er til rådighed. Det fremhæver også betydningen af andragender som et redskab til deltagelsesdemokrati og til overvågning af anvendelsen af EU-retten.

RETSGRUNDLAG

— Artikel 20, artikel 24 og artikel 227 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde (TEUF), som fastlægger EU-borgernes rettigheder, herunder retten til at indgive andragender (først indført ved Maastrichttraktaten).

— Artikel 44 i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder, som også fastslår retten til at indgive andragender.

MÅL

Retten til at indgive andragender sigter på at:

— give EU-borgere og personer med bopæl i EU en direkte og tilgængelig kanal til at give udtryk for betænkeligheder, anmode om foranstaltninger eller indgive klager til EU-institutionerne

— sætte enkeltpersoner i stand til at bidrage til kontrollen med gennemførelsen af EU-retten og EU's politikker.

FREMGANGSMÅDEN VED OG BEHANDLING AF ANDRAGENDER

A. Betingelser og krav (artikel 227 i TEUF)

Enhver unionsborger samt enhver fysisk eller juridisk person med bopæl eller et registreret kontor i en medlemsstat er berettiget til på egen hånd eller i samvirke med andre borgere eller personer at indgive andragender.

For at opfylde betingelserne for behandling skal andragenderne dreje sig om forhold, der henhører under EU's virksomhedsområde og vedrører andragerne direkte. Sidstnævnte betingelse fortolkes meget bredt.

B. Fremgangsmåde ved behandling af andragender

Fremgangsmåden ved behandling af andragender er fastsat i artikel 226-230 i Parlamentets forretningsorden og i bilag VI hertil (punkt XX), som overdrager en sådan kompetence til Udvalget for Andragender.

1. Formelle krav

Andragenderne skal være forsynet med navn, nationalitet og bopæl for hver af andragerne og skal være affattet på et af EU's officielle sprog. De kan enten indgives elektronisk via Europa-Parlamentets portal for andragender eller med post.

2. Materielle betingelser for behandling

Andragender, der opfylder disse formelle betingelser, henvises til Udvalget for Andragender, som først skal træffe afgørelse om, hvorvidt andragendet opfylder betingelserne for behandling. Udvalget undersøger i den forbindelse, om emnet henhører under EU's virksomhedsområde. Hvis dette ikke er tilfældet, erklærer udvalget, at andragendet ikke opfylder betingelserne for behandling. Andrageren underrettes herom, og afgørelsen begrundes. Andragerne opfordres ofte til at kontakte et andet nationalt eller internationalt organ eller et EU-organ. Den hyppigste årsag til, at et andragende ikke kan antages til behandling, er, at andragerne forveksler beføjelserne, ansvaret og mulighederne for at gribe ind og for at få en sag prøvet på EU-niveau med dem, der gælder i medlemsstaterne og i andre internationale organisationer og organer (som f.eks. FN og Europarådet), herunder med hensyn til anvendelsen af EU's charter om grundlæggende rettigheder.

3. Behandling af andragender

Afhængigt af omstændighederne kan Udvalget for Andragender træffe en eller flere af følgende foranstaltninger:

— anmode Kommissionen om at foretage en indledende undersøgelse af et andragende og tilvejebringe oplysninger om overholdelsen af relevant EU-lovgivning

— videresende andragendet til andre udvalg i Europa-Parlamentet med henblik på oplysninger eller yderligere foranstaltninger (et udvalg kan f.eks. afgive en udtalelse til Udvalget for Andragender eller drøfte andragendet eller tage det med i betragtning i forbindelse med sit lovgivningsarbejde, politiske aktiviteter eller sine kontrolaktiviteter)

— hvis andragendet omhandler en specifik sag, som kræver individuel behandling, kan Udvalget rette henvendelse til de relevante institutioner eller myndigheder eller intervenere ved hjælp af den berørte medlemsstats faste repræsentation for at finde en løsning på sagen

— træffe enhver anden foranstaltning, der anses for hensigtsmæssig, for at forsøge at løse problemet eller give et passende svar på andragendet.

Udvalget tager ligeledes stilling til, om andragendet skal opføres på udvalgets mødedagsorden. I så fald indbydes andrageren, Kommissionen og repræsentanter for den eller de berørte medlemsstater til at deltage. På dette møde fremlægger andragerne – hvis de ønsker det – deres andragende. Kommissionen vil derefter afgive sin udtalelse mundtligt og kommentere sit skriftlige svar på de spørgsmål, der er rejses i andragendet. Repræsentanter for de berørte medlemsstater kan også indbydes til at tage ordet. Medlemmerne af Udvalget for Andragender har derefter mulighed for at drøfte de spørgsmål, der er rejst under mødet, og for at foreslå yderligere foranstaltninger.

I særlige tilfælde kan Udvalget beslutte at afholde en høring eller en workshop, foretage en undersøgelsesrejse til det pågældende land eller den pågældende region, vedtage en rapport fra rejsen med udvalgets bemærkninger og henstillinger eller forberede og indgive en fuldstændig betænkning eller et kort forslag til beslutning til afstemning på et af Parlamentets plenarmøder. Udvalget kan endvidere beslutte at forelægge Kommissionen og/eller Rådet forespørgsler til mundtlig besvarelse og afholde en drøftelse på et plenarmøde.

Hvis et andragende vedrører et spørgsmål af almen interesse, der afslører en ukorrekt gennemførelse eller anvendelse af EU-lovgivningen, kan det foranledige Kommissionen til at gribe ind over for den pågældende medlemsstat, herunder gennem en traktatbrudsprocedure.

4. Afslutning af et andragende

Udvalget kan afslutte et andragende på forskellige trin i proceduren, som f.eks. når Udvalget har truffet afgørelse om, hvorvidt andragendet opfylder betingelserne for behandling, efter en drøftelse på et udvalgsmøde, hvis der ikke kan træffes yderligere foranstaltninger i forbindelse med andragendet, hvis andragendet trækkes tilbage af andrageren, eller hvis andrageren ikke reagerer inden for en bestemt tidsfrist for en anmodning om yderligere oplysninger.

5. Gennemsigtighed

Andragender, der indgives til Europa-Parlamentet, bliver offentligt tilgængelige dokumenter. Efter at Udvalget for Andragender har truffet afgørelse om, hvorvidt de opfylder betingelserne for behandling, offentliggøres sammendrag af andragenderne på alle officielle EU-sprog og sammen med tilhørende relevante dokumenter på Europa-Parlamentets webportal for andragender.

Andragere underrettes skriftligt om alle Udvalgets afgørelser vedrørende andragendet og om begrundelsen for disse afgørelser, og de får om nødvendigt tilsendt relevante oplysninger og dokumenter, så snart afgørelserne bliver tilgængelige.

EUROPA-PARLAMENTETS ROLLE

I henhold til traktaterne er det Europa-Parlamentet, som modtager andragender fra borgerne, og som derfor har ansvaret for at sikre, at de bekymringer, borgerne giver udtryk for i andragenderne, fuldt ud tages i betragtning i EU. For at gøre dette på den bedst mulige måde har Parlamentet overdraget opgaven med at behandle andragender og samordne institutionens opfølgningsaktiviteter til et særligt udvalg, nemlig Udvalget for Andragender.

Som fremhævet i sine årlige betænkninger om resultatet af arbejdet i Udvalget for Andragender i det foregående år har Parlamentet konsekvent betragtet andragender som et centralt element i et deltagelsesdemokrati. Disse rapporter indeholder detaljerede oplysninger om antallet af modtagne andragender, deres format, status, resultat, land, sprog, nationalitet og emne samt oplysninger om webportalen, forbindelserne med Kommissionen, Rådet og Ombudsmanden, undersøgelsesrejser, offentlige høringer, bestilte undersøgelser og andre centrale spørgsmål. Parlamentet har desuden understreget deres betydning med hensyn til at afsløre tilfælde, hvor

medlemsstaterne ikke gennemfører eller anvender EU-lovgivningen korrekt. Faktisk har en række andragender ført til lovgivningsmæssige eller politiske tiltag, EU-pilotsager, præjudicielle afgørelser eller traktatbrudsprocedurer.

Udvalget for Andragender er især aktivt på områderne grundlæggende rettigheder (herunder handicap, børns rettigheder, forskelsbehandling, minoriteters rettigheder, retfærdighed, fri bevægelighed, stemmeret og brexit), miljø, dyrevelfærd, det indre marked, sociale rettigheder, migration, handelsaftaler og folkesundhed. Navnlig spiller udvalget en særlig rolle med hensyn til at beskytte rettighederne for personer med handicap inden for EU's ramme for FN's konvention om rettigheder for personer med handicap og afholder også en årlig workshop om handicaprelaterede spørgsmål, der afholdes hvert år i december.

Der findes en række instrumenter til at sikre, at spørgsmål, der rejses i andragender, behandles og løses: undersøgelsesrejser, offentlige høringer, workshopper og bestilling af undersøgelser. Et andet instrument er netværket for andragender, som blev oprettet i 2016 for at sikre større samarbejde med de andre udvalg i forbindelse med andragender samt samarbejde og dialog med de nationale parlamenter og myndigheder og med andre EU-institutioner, navnlig Kommissionen og Den Europæiske Ombudsmand.

I 2014 lancerede Parlamentet også webportalen for andragender, som har forbedret andragendernes synlighed og gennemsigtighed. Portalen indeholder også oplysninger om alternative måder, hvorpå EU-borgere kan søge erstatning eller give udtryk for bekymringer på EU-plan, herunder værktøjer såsom det europæiske borgerinitiativ, SOLVIT, Den Europæiske Ombudsmand og Kommissionens platform "Deltag i debatten".

I valgperioden 2024–2029 vedrørte andragenderne hovedsagelig følgende områder: miljøet, folkesundhed, grundlæggende rettigheder, demokrati og håndhævelse af EU-retten, ligestilling og mangfoldighed, invaliditet, arbejdsvilkår, små og mellemstore virksomheder (SMV'er) samt transport og fri bevægelighed. I 2025 modtog Parlamentet 2 971 andragender, og antallet af indkomne andragender stiger fortsat.

Dette faktablad er udarbejdet af Europa-Parlamentets Temaafdeling for Borgere, Ligestilling og Kultur. Der kan findes yderligere oplysninger om emnet på Udvalget for Andragenders websted.

Katharina VINSON
04/2026